

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Sote-uudistus

Ministerityöryhmän linjaukset lausuntokierroksen
perusteella

Mediatilaisuus
13.10.2020

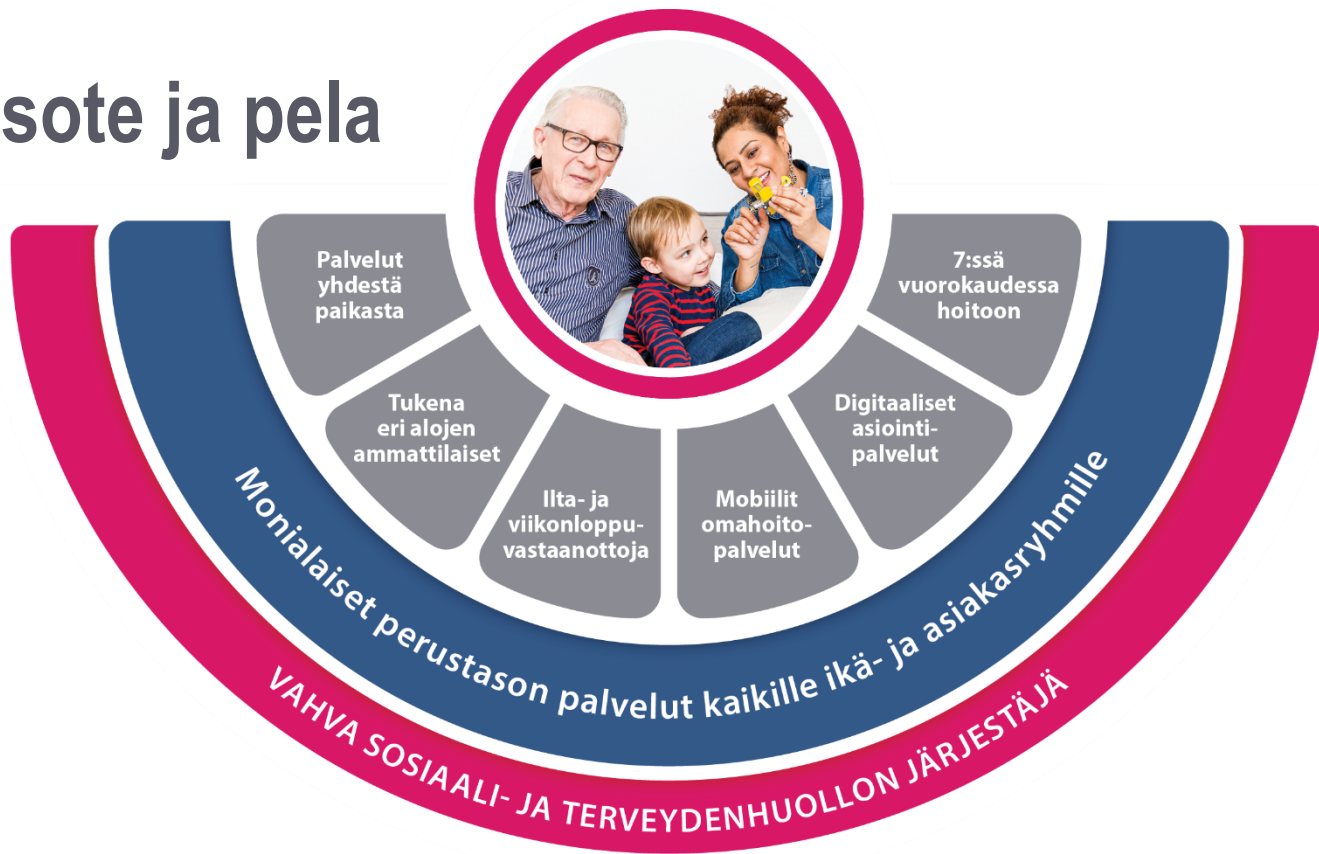
Sote-uudistus

Sote-uudistuksen tavoitteet

- kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja
- turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveystalvelut kaikille suomalaisille
- parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta erityisesti perustasolla
- turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti
- vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin
- hillitä kustannusten kasvua

Visio: sote ja pela

Pelastustoimen uudistuksen tavoitteena on, että ihmisten ja yhteisöjen sekä koko yhteiskunnan turvallisuus paranee

Sote-uudistus

Sote-uudistuksen painopisteet

Hyvinvointialue

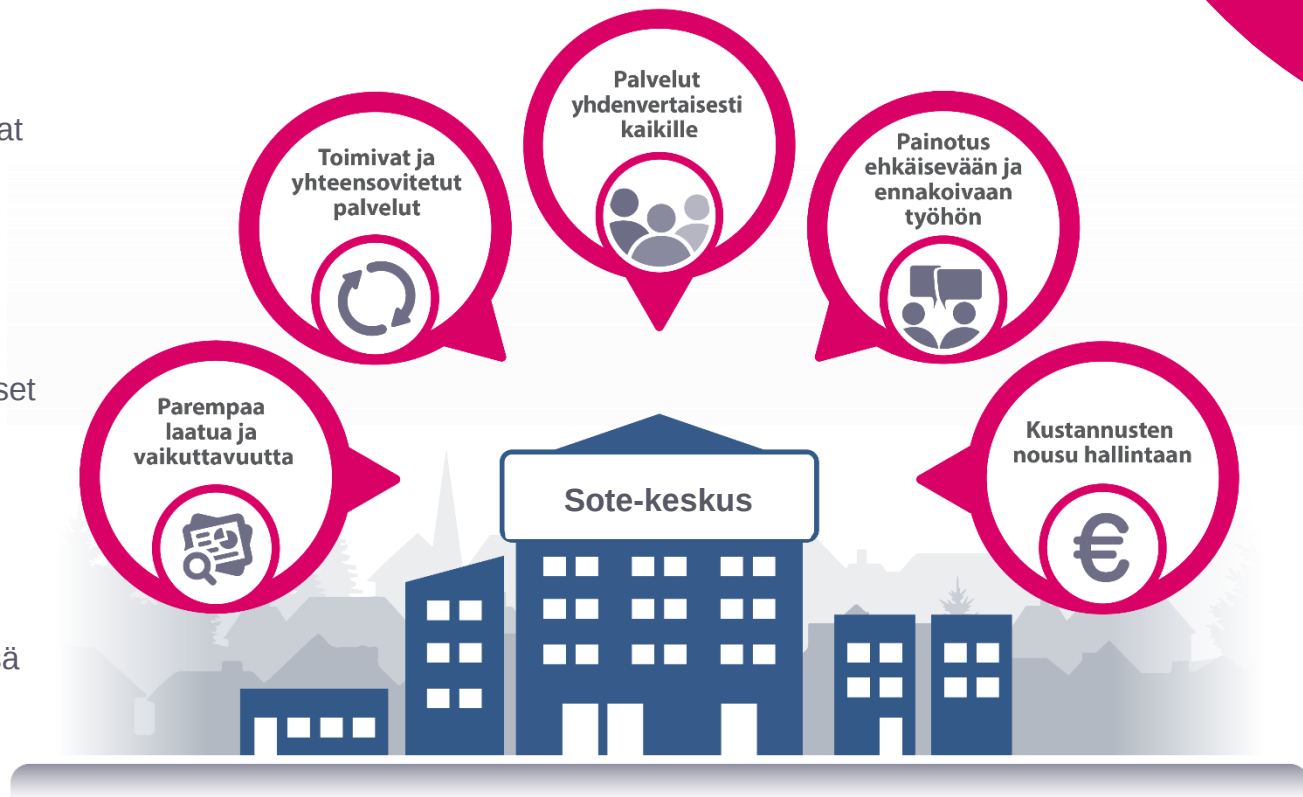
Sama toimija vastaa siitä, että saat tarvitsemasi sosiaali- ja terveyspalvelut.

Ihmislähtöiset palvelut

Palveluja kehitetään niin, että pääset yhdellä yhteydenotolla oikeaan palveluun.

Osallisuus

Päätöksenteko säilyy lähelläsi. Palveluja uudistetaan yhteistyössä asukkaiden kanssa.

Sote-uudistuksen lausuntokierros 15.6.-25.9.

- Lausuntoja saatiin yhteensä 804.
- Lausuntoihin on tutustuttu sitä mukaan, kun niitä on saapunut
- Perusratkaisuja kannatetaan
- Keskeiset muutosehdotukset koskivat
 - rahoitus – kunta ja sote-maakuntarahoitus
 - sote-maakuntien ohjaus ja itsehallinto
 - järjestämisvastuu, ostopalvelut ja sopimuksien mitättömyys
 - tehtävän siirto sote-maakuntien ja kuntien välillä
 - sote-maakuntien yhteistyösopimus
 - uudistuksen voimaantulo

Hyvinvointialueet ja hyvinvointiyhtymä

- Sote-maakuntien nimi muuttuu hyvinvointialueeksi
 - Suomeen muodostetaan 21 hyvinvointialuetta. Lisäksi järjestäjänä Helsingin kaupunki.
 - Muita käytettäviä nimityksiä: HUS-yhtymä, hyvinvointiyhtymä, aluevaalit ja aluevaltuusto.
 - Nimi muuttuu maakunnaksi, kun esimerkiksi aluekehitystehtävät siirtyvät niille.
- Itä-Savo kuuluu Etelä-Savon hyvinvointialueeseen
 - Savonlinnan sairaalan yhteispäivystys mahdollistetaan vuoden 2032 loppuun saakka.
- Lapin hyvinvointialueella mahdollistetaan Länsi-Pohjan sairaalan yhteispäivystyksen jatkaminen vuoden 2032 loppuun saakka. Toiminta ei voi jatkua nykyisenlaisena ulkoistettuna ostopalveluna vuoden 2025 jälkeen.

Hyvinvointialueen järjestämisvastuu

- Säädetään tarkemmin järjestäjän roolista, vastuista ja velvoitteista.
- Hyvinvointialueella oltava riittävä oma tuotanto ja osaaminen, ei edellytetä ylikapasiteetin ylläpitoa.
- Häiriö- ja poikkeustilanteissa palvelut on turvattava oman tuotannon, varautumissuunnitelmien sekä muiden hyvinvointialueiden ja palveluntuottajien kanssa tehtävän yhteistyön avulla.
- Hyvinvointialue voi järjestää ja tuottaa palveluja toisen hyvinvointialueen alueella vain, jos se toimii yhteistyössä tai -toiminnassa kyseisen hyvinvointialueen kanssa.
- Tarkennetaan julkista hallintotehtävää ja julkisen vallan käyttöä perusteluissa.
 - Yksityisen palveluntuottajan palveluissa voidaan käyttää julkista valtaa, jos siitä on säädetty lailla erikseen (esim. lastensuojelulaissa ja kehitysvammalaissa säädetään rajoitustoimenpiteiden käytöstä).
- Hyvinvointialueen yhtiöt rinnastuvat sote-järjestämislaissa yksityisiin palveluntuottajiin tuottaessaan hyvinvointialueelle palveluja.
 - Julkisomisteinen yhtiö ei ole rinnastettavissa viranomaistoimijaan.

Ostopalvelut ja vuokratyövoiman käyttö

- Monituottajuus on edelleen mahdollista lainsäädännön reunaehdot huomioiden.
- Yksityisiltä palveluntuottajilta voidaan hankkia kaikkia palveluja, joiden hankkimista ei ole erikseen laissa kielletty.
- Palveluseteliä voidaan käyttää. Palvelusetelilaki on tarkoitus uudistaa erikseen.
- Hyvinvointialueen palveluissa voidaan käyttää yksityiseltä palveluntuottajalta hankittua työvoimaa tai vuokratyövoimaa.
 - Myös ympärivuorokautisessa päivystyksessä voidaan käyttää hankittua tai vuokrattua työvoimaa täydentävästi. Laajempi käyttö sallittua tilapäisesti tai henkilöstön saatavuusongelmissa.
- Ostopalveluna annettavassa perusterveydenhuollossa ja sen yhteydessä toteutettavissa erikoissairaanhoidon palveluissa voidaan tehdä hoidon tarpeen arviointia ja hoitoratkaisuja.
- Työvoimaksi hankittu/vuokrattu lääkäri tai hammaslääkäri voi edellä todetun lisäksi tehdä hoidon tarpeen arvioinnin ja hoitoratkaisuja myös ympärivuorokautisessa päivystyksessä sekä hoidettaessa erikoissairaanhoidon otettua potilasta.
- Lähetteen erikoissairaanhoidon voi edelleen laatia jokainen lääkäri tai hammaslääkäri.
- Lähetteen saaneen potilaan erikoissairaanhoidon ottamisesta päättää pääsääntöisesti virkasuhteessa oleva lääkäri/hammaslääkäri.
 - Työvoimaksi hankittu/vuokrattu lääkäri tai hammaslääkäri voi päättää potilaan ottamisesta erikoissairaanhoidon, jos kyse hoidon kiireellisyydestä tai hoidon saatavuuden turvaamisesta.

Yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset

Yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset ja hankintamenettely

- Palvelujen hankintamenettelyyn sovelletaan hankintalakia, jota järjestämislaki täydentää.
- Yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset suhteutetaan hyvinvointialueen hankkimien palvelujen sisältöön ja laajuuteen.
- Yksityisen palveluntuottajan mahdollisen aikaisemman toiminnan asiakas- tai potilasturvallisuuspuutteet ja varallisuusperusteiset vaatimukset huomioidaan vain viimeiseltä kolmelta vuodelta.

Yksityisen palveluntuottajan alihankinta

- Tarkennettu missä määrin alihankinta on sallittua sekä mitä palveluja voidaan hankkia alihankintana
- Perustuslaki asettaa reunaehdot alihankinnalle (julkisen hallintotehtävän edelleen siirto l. subdelegointi)
 - kuoriorganisaatiot eivät sallittuja, vaan yksityisellä palveluntuottajalla on oltava omaa osaamista ja riittävät toimintaedellytykset
 - alihankintojen edelleen ketjutus ei ole sallittua
- Hyvinvointialue valvoo yksityistä palveluntuottajaa ja tämän alihankkijaa, yksityinen palveluntuottaja valvoo myös alihankkijoitaan

Hankintasopimuksien mitättömyys ja irtisanomismahdollisuus

- Jaetaan sopimukset kahteen kategoriaan: mitättömät ostopalvelusopimukset/-ehdot ja irtisanomisuhan alaiset ostopalvelusopimukset
- Ulkoistamissopimusten mitättömyys koskisi sopimuksia/ehtoja, joissa sovittu
 - ostopalvelujen ulkopuolelle nimenomaisesti laissa säädetyistä tehtävistä mm. julkisen vallan käyttö, sosiaalipäivystys
 - järjestämisvastuun toteuttamisesta siten, että on ilmeistä, ettei hyvinvointialue tosiasiallisesti vastaa palvelujen järjestämisestä.
- Irtisanomis- ja uudelleen neuvottelumahdollisuus koskisi sopimuksia, joissa sovittu
 - järjestämisvastuuseen kuuluvista asioista vastoin lakia muutoin kuin ilmeisesti tai jotka eivät turvaa hyvinvointialueelle riittävää omaa palvelutuotantoa
 - hyvinvointialueella harkintamahdollisuus kokonaisarvion perusteella
 - irtisanomisessa noudatettava suhteellisuus- ja yhdenvertaisuusperiaatetta
- Pidennetään sopimuksien soveltamismahdollisuuksia kolmeen vuoteen ja mahdollistetaan hyvinvointialueen pidentää aikaa irtisanottavien sopimuksien osalta kahdella vuodella, jos palvelujen saatavuus vaarantuisi.
- Neuvotteluvelvollisuus ja velvollisuus todeta mitättömyys tai päättää irtisanomisesta.
- Muutoksenhaku hallintoriita-asiana.

Strateginen valtion ohjaus

- Valtion ohjaus on strategisen tason ohjausta, joka keskittyy hyvinvointialueen järjestämistehtäviin.
- Ohjauksella ei puututa yksityiskohtaisesti tai velvoittavasti hyvinvointialueen tehtäviin ja palvelutuotantoon.
- Ohjaus koostuu mm. hyvinvointialueen vuotuisista ohjausneuvotteluista, YTA-alueen yhteistyösopimuksesta ja investointien ohjausmenettelystä.

Hyvinvointialueen ohjausneuvottelut

- Ministeriöiden ja hyvinvointialueen välisten neuvottelujen luonnetta ja sisältöä on täsmennetty.
- Neuvottelut keskittyvät hyvinvointialueen järjestämistehtäviin.
- Ministeriöt voivat antaa hyvinvointialueille toimenpidesuosituksia.

Yhteistoiminta-alueen (YTA) yhteistyösopimus

- Hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisältöä on täsmennetty.
- Valtioneuvosto voi päättää sopimuksesta ja sen sisällöstä, jos hyvinvointialueet eivät pääse siitä sopimukseen tai sopimus ei sisällöltään turvaa hyvinvointialueen lakisääteisten sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien toteutumista tai kustannusvaikuttavuutta.

Laki hyvinvointialueesta

- Sote-maakuntalakiluonnokseen linjattiin seuraavat muutokset:
 - Lain nimi on muuttunut laiksi hyvinvointialueesta
 - Vähäriskistä liiketoimintaa koskevaa alueperiaatetta on täsmennetty toisen maakunnan alueella toimimisen osalta (6 §)
 - Hallintosäännössä mahdollisuus antaa lääketieteellistä koulutusta antavan yliopiston nimetä edustajia hyvinvointialueen toimielimeen
 - Lisäksi lausuntopalautteen perusteella tehdään teknisluontoisia lisäyksiä ja korjauksia.

Kuntien rahoitus ja omaisuuden kompensatio

- Siirtymätasaus
 - Muutetaan pysyvän siirtymätasauksen enimmäismääräksi +/-60 euroa/asukas aiemman +/- 100 euron sijaan (vrt. laaja lausuntopalaute siirtymätasauksen alentamiseksi). Ei edellytä rahoitusta.
- Valtionosuuskriteerit
 - Lisätään uutena kriteerinä asukasmäärän kasvuun perustuva lisä (n. 29 milj. euroa), jolla vastataan väestömäärän kasvun aiheuttamaan palvelutarpeen lisäykseen. Rahoitetaan peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän sisällä tasasuuruisesti euroa/asukas.
- Omaisuuden kompensatio
 - Kunnille omaisuusjärjestelyistä aiheutuvista kustannuksista maksettavan kompensatian raja muutetaan matalammaksi (0,7 % -> 0,5 %)

Hyvinvointialueiden rahoitus

- Hyvinvointialueiden pysyvä siirtymätasaus muuttuu symmetrisestä +/- 150 €/as. epäsymmetriseen -100/+200 €/as. Valtio rahoittaa muutoksen.
- Kaksikielisyyden painoarvo sote-rahoituksen määräytymiskriteereissä nousee 0,35 % -> 0,5 %.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin (nk. hyte-kerroin) tulee 1 % painolla mukaan rahoituskriteereihin vuodesta 2023, aluksi €/as. Vuodesta 2026 eteenpäin hyte-rahoitus määräytyy hyvinvointialueiden laskennallisten hyte-kertoimien mukaisesti.
- Vieraskielisyyskerroin muuttuu niin, että vieraskielisten lukumäärän kasvu nostaa maakuntien kokonaisrahoitusta (perushinta x vieraskielisten määrä)
- Koko maan tasolla rahoitusta korotetaan vuoteen 2029 asti sosiaalimenojen analyysimallin (nk. some-malli) mukaisella palvelutarpeen kasvuarviolla korotettuna 0,2 %-yksiköllä. Vuodesta 2029 eteenpäin rahoitusta korotetaan some-mallin mukaisella ennusteella.

Kielellisiin oikeuksiin liittyvät muutokset

- Saamenkielen lautakunnan kokoonpanoa on muutettu
 - Saamelaiskäräjillä ja Kolttien kyläkokouksella on yhteensä oikeus nimetä vähintään 40 % jäsenistä. Kolttien kyläkokouksella on yksi edustaja.
- Kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen koordinaatiosta vastaa Varsinais-Suomen hyvinvointialue ja ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tuesta Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue.
- Kansalliskielilautakunnan ja saamen kielen lautakunnan puheenjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus aluehallituksen kokouksissa.

Lisäksi on lisätty tai tarkennettu

- Toimijoiden roolia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä
- Järjestöjen asemaa ja tukimahdollisuuksien huomiointia
- Monen maakunnan alueella toimivien erityishuoltopiirien (Vaali, Esko, Eteva) toiminnan jakamisesta toimintojen sijaintialueiden hyvinvointialueille sekä asukkaiden palvelujen turvaamisesta muutoksesta huolimatta
- Oppilashuollon lähipalvelut varmistetaan lainsäädännössä.
- Vuotta 2023 koskeva kunnallisveron vähennys on 13,26 prosenttiyksikköä aiemman 12,63 prosenttiyksikön sijasta.

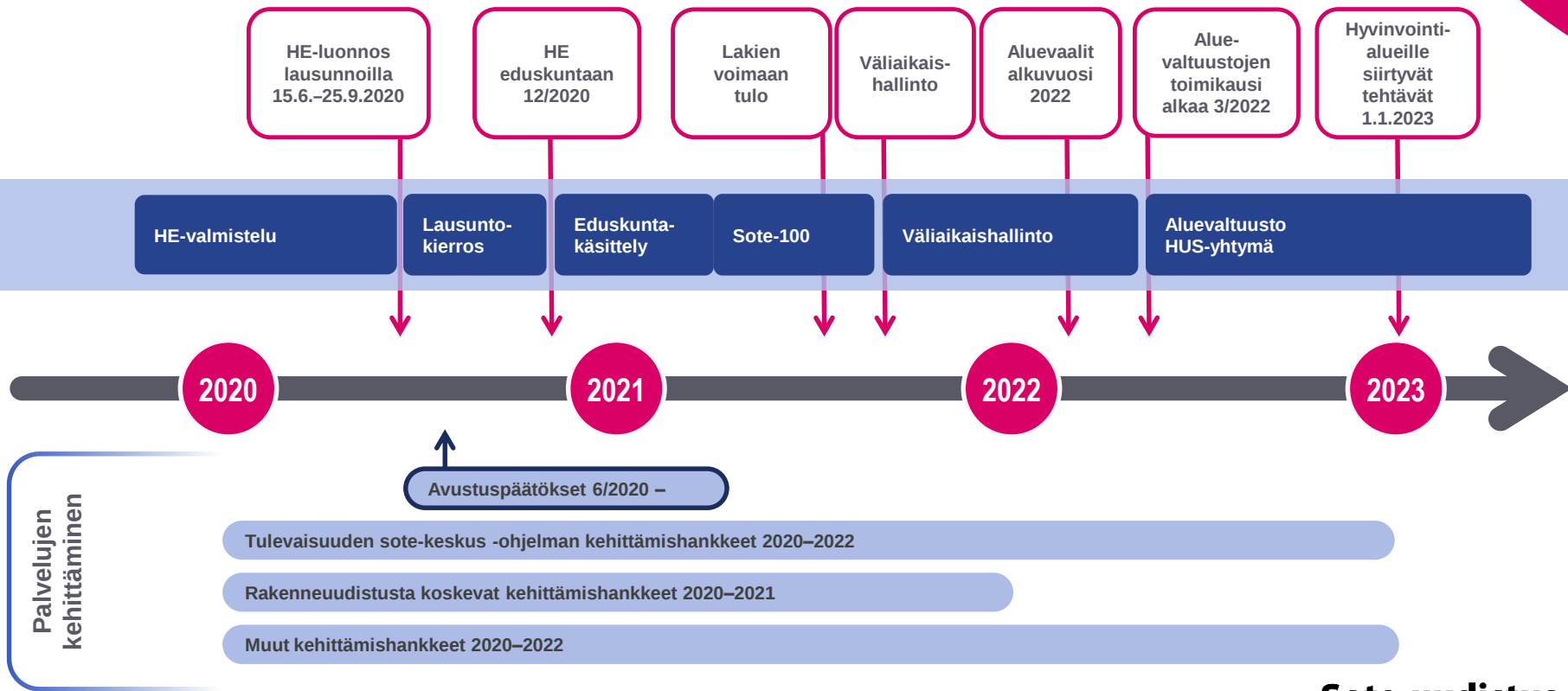
Pöytäkirjamerkinnot

- Hallitus sitoutuu verotusta ja rahoitusta koskevan lainsäädännön valmistumiseen hallituskauden aikana sekä sen voimaantuloon viimeistään 2026.
 - Asiaa tarkastellaan kehysriihessä 2022
- Perusterveydenhuollon hoitotakuu toteutetaan osana tuottavuuskokonaisuutta ja EU:n elpymisrahaa. Maakunnille luodaan insentiivi toteuttaa hoitotakuuta, johon on hyviä malleja ja käytäntöjä jo olemassa.
 - Palveluseleiden käytöstä säädetään osana hoitotakuulainsäädäntöä.
- Hallitus tekee kokonaistarkastelun kuntien rahoitusjärjestelmästä ja sitä kehitetään siten, että kuntatalouden kestävyyttä ja vakautta mm. kasvavien kuntien investointikyky turvataan.
- THL:n sote-palvelutarvekerrointa kehitetään ottamaan paremmin huomioon olosuhdetekijät, kuten palkka- ja kiinteistökulut sekä segregatio ja asunnottomuus
 - Työ tehdään ennen vuotta 2023

Hallituksen esityksen valmistelu

- Hallituksen esitysluonnos ja lausuntoyhteenvedon luonnos annetaan lainsäädännön arviointineuvostolle 14. lokakuuta.
- STM julkaisee lausuntoyhteenvedon lokakuussa.
- Hallitus viimeistelee lakiesityksen lopulliseen muotoonsa saadun palautteen jälkeen.
- Hallituksen esitys sote-uudistukseksi annetaan eduskunnalle joulukuussa 2020.
- Sote-uudistus aiheuttaa teknisiä muutostarpeita laajasti lainsäädäntöön, muutosten valmistelu on käynnistetty.

Sote-uudistuksen aikataulu 2020–2022

Pelastustoimen uudistuksen tavoitteet

- Ihmisten ja yhteisöjen sekä koko yhteiskunnan turvallisuus paranee
- Vahvistetaan pelastustoimen järjestelmän kykyä toimia tehokkaasti valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti
- Kehitetään pelastustoimen palvelujen yhdenvertaisuutta ja laatua sekä tehostetaan toiminnan kustannusvaikuttavuutta
- Parannetaan pelastustoimen palvelujen yhdenmukaisuutta vahvistamalla valtakunnallista johtamista ja ohjausta
- Mahdollistetaan valtakunnallisesti yhtenäisen järjestelmän toiminta häiriötilanteissa, suuronnettomuuksissa ja poikkeusoloissa
- Varmistetaan pelastustoimen palvelut harva-alueilla ja voimakkaasti kasvavissa keskuksissa
- Varmistetaan, että hyvinvointialueiden pelastuslaitoksilla on mahdollisuus tuottaa ensihoitopalveluja koko maassa
- Pelastustoimen johtaminen, ohjaus ja valvonta perustuvat systemaattiseen tutkimus-, kehittämis- ja arviointitoimintaan

Pelastustoimen suurimmat muutokset

- Pelastustoimen osalta järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueille ja siirrytään valtion talousarviorahoituksen piiriin
- Uudellamaalla ja Pohjanmaalla toteutetaan aluemuutoksia
- Pelastustoimen palveluita parannetaan tehostamalla kansallista strategista ohjausta
- Palvelujärjestelmän yhtenäisyyttä parannetaan yhdenmukaistamalla palveluita

Pelastustoimen uudistuksen lausuntokierros

15.6.-25.9.

- Valtaosa lausunnon antajista näki säännöksessä määritellyt tavoitteet tarkoituksenmukaisina tai pääosin tarkoituksenmukaisina
- Lausunnot on käyty systemaattisesti läpi ja seuraavat muutosesitykset on huomioitu
 - Pelastustoimen rahoitus
 - Pelastustoimen ohjaus
 - Tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin
 - Pelastustoimen investointien ohjaus
- Muut lausunnoissa esiin nostetut asiat huomioidaan pelastuslain uudistuksen ja toimintatapojen uudistuksen yhteydessä

Pelastustoimen rahoituksen kriteerit

- Pelastustoimen riskikertoimien tekijät ja niiden painokertoimet otetaan uudelleen tarkasteluun
- Lisäksi pelastustoimen tarveperusteena olevaa pelastustoimen riskiarviointimallia kehitetään pitkällä aikavälillä yhdessä alueen pelastustoimien kanssa

Pelastustoimen rahoitus

- Sote-ministeriryhmä toteaa, että sisäministeriön arvion mukaan pelastustoimen kunnilta siirtyvä rahoituspohja ei kata vuoden 2020 tasossa lakisääteisen palvelutason edellyttämää rahoitusta. Sisäministeriö on arvioinut alueen pelastustoimilta kerätyn tiedon perusteella yhteenlasketuksi vajeeksi 79 miljoonaa euroa.
- Vuosien 2021 ja 2022 osalta vastuu palvelutason edellyttämästä rahoituksesta on kunnilla. Kunnilta siirtyvän rahoituksen taso suhteessa pelastuslaissa tarkoitettujen palveluiden riittävään rahoitukseen arvioidaan sisäministeriön ja valtiovarainministeriön yhteistyössä.
- Öljyntorjunnan kalustohankintoja ja ylläpitokuluja sekä torjuntakustannuksia on rahoitettu Öljysuojarahastosta öljysuojamaksulla. Öljyntorjuntarahoituksen uusi rahoitusmekanismi on vielä valmistelussa.

soteuudistus.fi

#sote #tulevaisuudensote

Sote-uudistus